

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
9 septembrie st. v.
21 septembrie st. n.

Ese în fiecare duminică.
Redacțiunea :
Strada principală 375 a.

Nr. 36

ANUL XXVI.
1890.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

VASILE ALECSANDRI.
(1821—1890.)

Dan, căpitan de plaiu.

(XV secul.)

Frunză verde de mălai,
Cine merge sus la rai?
Merge Dan, șoiman de plai,
C'a ucis el mulți dușmani.
Un Vizir și patru Hani.
Frunză verde lemn de brad,
Cine merge jos în iad?
Merge Tatarii lui Murad,
C'au ucis în Ți de mai
Pe Dan, căpitan de plai!

(Fragm. de cântec popular.)

I.

Betrânul Dan trăește ca Șoimul singuratic
În peșteră de stâncă, pe-un munte păduratic,
Privind cu veselie cum sorele resare,
Dând viață luminosă cu-o caldă sărutare,
Privind cu jale lungă cum sorele apune . . .
Așa și el apus-a din Țile mari și bune!
Vechiu pustnic, remas singur din timpul seu afară,
Ca pe un gol de munte o stâncă solitară,
Dincolo din morminte el trist acum privește
O tainică fantasmă ce 'n zare s'adâncește,
Fantasma drăgălașă a verzei tinereți,
Ce fuge de resuflul gerosei bătrâneți,
Și Țice: »Timpul rece apăsă-umărul meu
»Și cât m'afund în Țile tot simt că e mai greu!
»O! lege-a nimicirei, o lege nemilôsă!
»Când, când s'a tocii ore a vremei lungă côsă!
Apoi el plecă fruntea și cade în visare,
Er munții albi ca densusul, se 'nclină 'n depărtare.

Ai timpilor eroici imagină augustă,
Pe când eră el tinăr, lumea-i părea îngustă
Pentru bine, și largă pré largă pentru reu!
Ei ar fi vrut-o bună ca bunul DumneȚu.
Deci îi plăcea să 'nfrunte ca dalba-i vitejie
Pe cei care prin lume purtau biciu de urgie.
Și mult iubiă, când țera strigă: la luptă Dane!
Să vânture ca pléva oștirile dușmane.
Atunci a lui mânia ca trăsnetul eră,
În patru mari hotare tună și fulgeră,
Er țera dormiă 'n pace pe timpii cei mai rei,
Cât Dan veghiă 'n piciorle la căpăteliul ei.
Ades el plecă singur prin codri fioroși,
În carii luciau nóptea oțeluri și ochi roși,
Și decă murgu-i sprinten da 'n lături sforăind,
Vitezul cu blândetă îl desmierdă, grăind:
»N'aibi grijă, mei șoimane! eu am și duc cu mine
»O vrajă rea de dușmani și bună pentru tine.«
Și murgu-și luă calea în liniște deplină
Prin codri fără drumuri și fără de lumină.
Er vulturii carpatici cu sborul îndrăsneț
Făceau un cortegiu falnic eroului drumeț.

Increderea 'nfloréște în inimile mari!

II.

Betrânul Dan ascultă grăind doi vechi stejari
Crescuți dintr'o tulpină pe culmea cea de munte
Ș-având ca o coronă un secul pe-a lor frunte.
— »O! frate, Țice unul, un vânt în meș de nópte
»Adusu-mi-a din vale lung vaet, triste șópte! . . .
»E sabie în țără! au năvălit Tatarii!
»Ș-acum în bălți de sânge își jócă armasarii!«
— »Așă! respunde altul, colo în depărtare
»Zărit-am astă nópte pe cer lumină mare!
»Ard satele române! ard holdele 'n câmpii!
»Ard codri! . . sub robie cad fete și copii
»Și 'n fumul ce se 'nalță cu larme sgomotóse

»Sbor suflete gonite din trupuri sângeróse!
Betrânul Dan aude, suspină și nu crede!
Dar étă că pe ceruri din patru părți le vede
Trecând un stol de vulturi urmați de uli gramadă,
Atrași în orizonuri de-a morții rece pradă.
Un fulger se aprinde în ochii lui pe loc.
»La luptă, Dane! țera-i în jac, țera-i în foc!
Betrânul Dan desprinde un paloș vechiu din cui
Și paloșul lucește voios în mâna lui.
Betrânul Dan pe sinu-i apésă a lui mână
Și simte că tot bate o inimă română,
El Țice cu mândrie, nălțând privirea 'n sus:
»Pe inimă și paloș rugina nu s'a pus.
»O! Dómne, Dómne sfințe, mai dă-mi Țile de trai,
»Pân' ce-oi strivi toți lupii, toți șerpilii de pe plai!
»Fă tu să-mi pară numai atunci paloșul greu
»Când inima 'nctetă-va să bată 'n peptul meu,
»Ș-atunci inima numai de-a bate să incete
»Când voi culcă sub țernă a dușmanilor cete!
Apoi el stringe chinga pe sdravenele-i șale,
Își face-o cruce, plecă și se cobóră 'n vale.

III.

În scurtele zestimpuri când sorele declină
Și nóptea-și pune stema feerică, stelină,
E un moment de pace în care, neoprit,
Se perde doru 'n umbra amurgului măhnit.
Atunci zărește ochiul minunile din basme,
Acele legiône de tainice fantasme,
Care 'ntre Ți și nópte apar în loc oprite,
Cu mantii lungi și albe de-a-lungul invélite.
Așă apare 'n șesuri mărețul om de munte
Călcând cu pași gigantici pe urme mai mărunte!
Nu șciu de el copacii tineri, crescuți pe maluri.
Dar riul îl cunoșce și scade-a sale valuri
Să trecă înainte vitezul Dan la luptă.
Și astfel tot el pasă pe cale ne'nteruptă,
Pân ce sosește 'n séră la casa lui Ursan.

Om aspru care dórme culcat pe-un buzdugan,
Ursan, pletos ca zimbrul, cu peptul gros și lat,
Cu brațul de bărbat, cu pumnul apésat,
E scurt la grai, năprasnic, la chip întunecos.
El e de peste Milcov pribeag misterios.
Toți carii șciu de densusul spun multe, dar șoptind
Și cale de o zare îl ocolesc grăbind,
De și-i place să crească sirepe herghelii
Reslețe pe întinsul câmpiilor pustii.

Pe vremea lui, sub ochii lui Stefan Domn cel mare,
Intrând în dușmani singur ca vîeru 'n stuhul tare,
A prins pe Hanul Mirza din fugă cu arcanul;
Er Stefan dela densusul în schimb luând pe Hanul,
I-a Țis: »Ursane frate! să-Ți faci ochirea rótă
»Și cât îi vedé zarea a ta să fie tótă!«
De-atunci el stă de pază în mijlocul câmpiei
Și nime-nu s'atinge de smei hergheliei.

Drumețul intră, Țice: — »Bine-am găsit, Ursane! . . .
Un aspru glas respunde: — Bine-ai venit, moș Dane!
»Ce vânt te-aduce-aice?«
— »Vânt reu și de jălire!
»Ne calc păgânii, frate, și țera-i la peire!«
Ursan tresare, geme, s'aprinde 'n gândul seu.
Dan Țice: »De pe munte venit-am să te ieu,
»Să mergem.«

— »Dar! să mergem! adauge Ursan!«
 Și mult cu drag privește grozavu-i buzdugan.
 Apoi un corn apucă și buciună în vânt.

IV.

De-odată se aude un tropot pe pământ,
 Un tropot de copite, potop rotopitor!

Ursan cu al seu óspe în fund, spre sóre cată
 Și vèd sub cerul luciu, în zarea 'nflăcărătă,
 Sburând o herghelie de harmasari zmeioși
 Cu cómele în vènturi, cu ochii schinteioși,
 Și 'nfiórând câmpia de-o aspră nechezare.

Un voinicel în flóre pe-un alb fugar calare,
 În mână c'un harapnic ce 'n urma lor porneșce
 Și ca un șerpe negru prin aer se 'nvërteșce.

Ursan le-aține calea și cãii stau în loc.
 Apoi cãtră voinicul ce pòrtă busuioc,
 El ðice: »Fulgo! prinde-mi pe murgul cel țintat;
 »Moș Dan și eu la Nistru ne ducem pe luptat!«
 — »Dar eu, întrébă Fulga, eu să nu-mi cerc puterea?
 — »Tu să remâi aice, ca să-mi păzești averea.«

Frumos odor e Fulga! și naltă-i e făptura!
 Sub genele-i umbróse doi ochi lucesc ca mura
 Și pèrul seu de aur în crețuri lungi se lasă,
 Ca pe strujanul verde un caer de mëtasă.
 El are glas puternic în gură rumióră
 Și mers cu legănare de gingașă fecióră.
 Ori cine-l vede 'n sóre cu pelița lui albă,
 Purtând la brâu un paloș și pe grumazi o salbă,
 Se 'ntrébă ce să fie, fecior de zmeu ori fată? ..
 Èr când pe sub altița cămeșii infratã
 Zăreșce la lumină doi crini eșiți în undă,
 Doi pui în neastèmpèr de lebedă rotundă,
 Răpit de dor, el cade pe gânduri câte-un an! ..

Voinicul e viteza copilă-a lui Ursan.

Ea intră 'n herghelie cu pasul îndrăzneț
 Și merge drept la murgul selbatic și resleț.
 Țicând lui Dan ce 'n trecăt îi dă povățuele:
 »Moș Dane! tu cu-a tale și eu cu ale mele!«
 Sirepul o zăreșce, ridică narea 'n vènt,
 Incrunță ochiul, bate copita de pământ,
 Sburleșce cóma, saltă, în lături se isbeșce;
 Dar Fulga svèrle lațul, de gât îl arcăneșce
 Și, rãpide ca gândul, s'aruncă ușurel,
 Îi pune mâna 'n cómă și 'ncalecă pe el.

Gemènd, el sare 'n aer de patru-a lui picióre,
 Asvèrle, se frãmèntă, se spumegă 'n sudóre
 Și 'n sbor plecând de-odată, nebun de gróză, murgul
 S'afundă 'n largul spațiu și spintecă amurgul . . .
 Dar când steluța lunei apare viu la lume,
 Copila se întórce cu murgul alb de spume
 Și ðice: »Ètă calul! el șcie-acum de frèu,
 »Ca paloșul de mijloc și mijlocul de brâu.«

Ursan cu drag răspunde: »Aibi parte de noroc!«
 Apoi cu Dan bêtrânul, arðènd de mare foc,
 Incalecă și 'n umbră dispar ca într'un nor . . .
 Èr Fulga-i urmăreșce cu sufletul în dor.

V.

E nóptea instelată, e caldă, liniștită!
 Se pare că din ceruri pe lumea adormită
 Pluteșce-o lină, dulce, divină îndurare;
 Dar ea nu pòte stinge avèntul de turbare
 Ce duce călăreții pe 'ntinderea pustie,
 Precum doi spectri gemeni mânâți de-o vijelie.
 Ei sbor tăcuți sub ochii steluțelor trezite
 În orizontul negru ce-i sòrbe și-i inghite.

S'afund mereu în taina noptii; dar gândul lor
 De mult e cu Tatarii în luptă de omor.
 O țintă de lumină, prin umbră viu înótă,
 Ea creșce, se înaltă pe zare ca o rótă
 Și umple de vâpae cereșcile abisuri.
 Păduri, movile, rîuri apar cădute 'n visuri,
 Dar leul dela munte și vierul de pe vale
 Nu vèd prin vis de sânge decât Moldova 'n jale:
 — »E roșie luna! ðice din doi cel mai bêtrân.«
 — »E luna insetată de sânge de păgân!«
 Răspunde cel mai aspru . . . Și puii lor de zmei
 Se duc trãgènd doi spectri de umbră după ei.
 Se duc vèrtej ca gândul plecat în pribegie,
 Se duc pân' ce-a lor umbră întinsă pe câmpie
 Le trece înainte, și pân' ce se lovesc
 În ochi cu fapțul ðilei . . . Atunce se opresc.

Și ètă-i pe o culme nocturnii călètori,
 Lucind sub cerul palid în mantie de ðori!
 Ei lasă jos pe cóstă să pască harmasarii
 Și stau privind în vale cum fac pîrjol Tatarii.

Cinci sate ard în flacări pe câmp, și fumul lor
 Se 'ntinde ca o apă, pluteșce ca un nor
 De-alung pe șesul umed, și sbóră sus în aer,
 Ducènd cu el un vuet de larmă și de vaer.
 Prin fum se zăresc umbre fuginde, rătăcite,
 Copii mèrunți și mame și fete despletite,
 Și cai scăpați în fugă, și câni și boi în turme,
 Goniți de Tătărimea ce calcă pe-a lor urme.
 Ici, colo, se vèd cete în luptă inceleștate,
 Mișcări de brațe góle în aer ridicate,
 Luciri de arme crunte pètate roș cu sânge,
 Pe care-o rază vie din sóre se resfrânge.
 Apoi din vreme 'n vreme o cètă luptátóre
 Se 'mprășcie cu grabă lăsând cadavre 'n sóre!
 Èr lângă Nistru, multa urdie tătărăscă
 Năprasnic se ucide cu glóta romănescă.

Dan ðice: »Mèi, Ursane! acolo e de noi!
 »Acolo rîde mórtea în crâncenul resboi.
 »Acolo să dăm pròșcă, sub ochiul cel de sus,
 »Tu despre fapțul ðilei și eu despre apus,
 »Și cale să deschidem prin aprigul dușman . . .
 »La lucru-acum, fãrtate! la lucru, mèi Ursan!«
 — »Amin, și Dómne-ajută! Ursan voios răspunde.«
 Și 'n glótă fiecare ca viforul pètrunde.

VI.

Ursan năval s'aruncă în négra Tătărime,
 Croind o parte largă prin dèsa ei mulțime.
 Sub mână-i buzduganul, uneltă de peire,
 Ca un balaur face în giuru-i o rotire,
 Un cerc de mórte 'n care amar de cine-i prins! ..
 Sèrmanu 'nchide ochii și sórele-i s'a stins!
 În lături, înainte, în urmă-i totul móre!
 Sbor crierii din tidve sub ghióga sdrobotóre,
 Și 'n urmă, și 'mpregiuru-i, și 'n lături semènate
 Zac sute de cadavre cu capete sfãrmate.
 Și astfel ne'mpăcatul Ursan mereu lucrèzã,
 Și sprè Apus prin sânge mereu înaintèzã.

Ca dènsul, Dan bêtrânul, erou întinerit,
 Tot vine după paloș spre mândrul Resărit.
 El intră și se 'ndesă în glóta tremurândă,
 Ca giunghiul cel de mórte în inima plăpândă,
 Și paloșu-i ce luce ca fulger de urgie,
 Tot cade 'n drèpta 'n stânga și taie 'n carne vie . . .
 Fug toți și per din cale-i! .. el strigă: »Stee față
 Cui place vitejia, cui s'a urit de viêtã!«

Dar nime nu 'ndrăznește la glasu-i să apară,
Căci el se 'nainteză precum un stêlp de pară
Și cine-l vede falnic, aprins, cu fruntea sus,
Îi pare că alt sôre se 'nalță din Apus.
Și astfel ambii ôspeți a morții ne'mpăcate
Cosesc la vieți în flôre pe straturi sângerate
Ș-ajung ei față 'n față prin apriga furtună,
Și armele lor ude cruciș le impreună.
— »Noroc ție, Ursane!»

— Și ție, tot noroc!»

Dar n'a sfêrșit cuvântul Ursan și cade 'n loc
Strepuns de o săgêtă ce-i intră 'n pept adânc.
El scapă buzduganul, se plécă pe oblânc
Și greu se prăbușește c'un gemet de pe cal.

Tatarii ca zevoții pe densus dau năval!
»In lături, Litfe!» strigă la ei vitézul Dan,
Punându-se de pază la capul lui Ursan.
Cu calu 'n mâna stângă, cu pala 'n mâna dreptă,
Amenințând cu ochii Tatarii, mi-i așteptă,
Precum așteptă zimbrul de lupi incungiurat
Să-i svêrle cu-a lui côrne pe câmpul spaimântat.
Dar nici gândesc păgânii să dea pept cu el,
Căci paloșu-i naprasnic e vultur de oțel.
Retrași în giur de-o parte, nemernici, spêrieți,
Ei scot din a lor arcuiri un vifor de săgeți,
Și Dan, lovit în coste, șoptește cu oftare:
»Ursane! pentru tine de-acum nu e scăpare!»
Dicând el cade-aprope, se sprijină 'ntr'o mână
Și paloșul lui ține în loc ceta păgână.

O! Dane căpitane! puterile-ți slăbesc
Și norii pe deasupra-ți trecând se învêrtesc.
Tu mori! și Tătărimea s'apropie de tine!

Dar etă din pustiri un alb vêrtej că vine
Și trece prin urdie ca print'un lan de grâu.
E un voinic calare pe-un cal ce n'are frêu,
Voinic, în brău cu paloș și pe grumaz cu salbă.
E Fulga ce apare ca o fantasmă albă
Și grabnic pe-al ei tată răpește din gramadă,
Apoi cu el dispăre ca șoimul cu-a sa pradă.

Allah! răcnesc Tatarii cătând cu grôză 'n urmă...
Dar ce vèd ei de-odată, căci glasul lor se curmă?
Ei vèd curgând pe dealuri arcașii din Orhei,
Ce vin cu-o falcă 'n ceruri, aprinși ca niște zmei!
Un lung fior de spaimă pètrunde într'o clipă
Prin dèsa Tătărime ce-i gata de risipă,
Și toți pe loc la fugă plec iute, se duc orbi,
Cum plécă din câmpie un nor intins de corbi.
Amar e de rezlețul ce 'n urma lor rmâne,
Și cade, mic sêu mare, pe mânele române!
În față cu românul nu-i milă, nu-i iertare,
Nici chiar în sin de mamă nu pôte-avé scăpare.
O șciu de mult Tatarii, o șciu dela bêtărâni
Și fug, nevrând s'asculte de șefi, de-ai lor stăpâni.
Tot omul vede mórtea ș-alérgă 'nspăimântat.
Cel viu uită și lasă pe mortul ne'ngropat.
Și făr' a 'ntôrce capul se duce-ori ce păgân,
Că 'n umbra fiecărui s'avêntă un român!

Èr Hanu-și smulge barba, își rupe șalul verde,
Privind urdia 'ntrégă în clipă cum se perde.
Sub ochii lui în lacrimi, pe câmpul cel de lupte,
Apar grămădi de leșuri, grămădi de arme rupte,
De cai uciși, de cară, de corturi risipite,
Și tuiurile ôstei de ôste părăsite!

O! pas cumplit al sôrtei! Tot ce-i eră de fală,
Cai, stéguri, cete mândre, strelucitóre arme,
Clădiri de visuri nalte, magie triumfală,
Au fost de-ajuns o clipă ca totul să se darne!

VII.

Ghirai a trecut Nistrul în not pe calul seu,
Luând pe Dan rănitul ca pradă și trofeu.
El merge de se 'nchide în cortu-i, umilit,
Precum un lup din codri ce-a fost de căni gonit.
Trei zile, trei nopți Hanul nu gustă 'n suflet pace.
Intins ca un cadavru jos pe covor, el zace;
Dar când revine, palid, din lungă-i desperare
În ochii lui trec fulgeri de cruntă resbunare,
El strigă să-i aducă sub cort pe Dan bêtărânu!

De și cuprins de lanțuri, măreț intră Românul!

— »Ghiaur! dice Tatarul cu inima haină,
»Ce simte firul erbei când còsa e vecină?
— »Ea plécă fruntea 'n pace, răspunde căpitanul,
»Căci are să renască mai fragedă la anul!»

Ghirai cade pe gânduri lăsându-și capu 'n pept,
Și imblândindu-și glasul: »O! Dan, om înțelept!
»Te șciu de mult pe tine, cunosc al teu renume
»Din graiul plin de lacrimi orfanilor din lume.
»Pe mulți Tatarii cuprins-ai de-ai morții reci fiori
»Acum îți veni rëndul și ție ca să mori.
»Privește! lângă ușă calul te pândește
»Cu ștréngul și cu pala ce 'n mână-i zingănește.
»Un semn și capu-ți sbôră la căni și la vulturi,
»Și sufletu-ți se perde în lumea de ghiauri.
»Dar inse îmi fac milă de ani și de-a ta minte
»Și vreu, cu daruri multe, pe tine-a te iertă,
»De vrei tu să te lepeți acum de legea ta!»

Creștinul Dan, bêtărânu cu suflet luminos,

Înalță-a lui statură și dice maiestos:

— »Ceahlêul sub furtună nu scade moșunoi!
»Eu, Dan, sub vântul sôrtei să scad păgân, nu voi.
»Deci nu-mi convine vieța mișelnic câștigată,
»Nici pèta făr' de-legei în fruntea mea săpată.
»Rușinea-i o rugină pe-o armă de vitéz,
»Un verme ce mănâncă albèta din obraz.
»Cui place să roșescă, roșescă... eu nu vreu
»Nici pèta pe-a mea armă, nici pe obrazul meu.
»Alb am trăit un secol pe plaiul stremoșesc
»Și vreu cu față albă senin să me sfêrșesc,
»Ca după-o vieță lungă, ferită de rușine,
»Mormèntul meu să fie curat și alb ca mine!
»Așă m'a deprins Ștefan, ușoră țerna-i fie!
»La trai fără mustrare și fără prihânie.
»Nu-mi trebuie a ta milă, nu vreu a tale daruri.
»Tu îmi întinși o cupă mult plină de amaruri,
»Departa ea de mine!... mai drept e ca să mor!...
»Èr dècă ai tu cuget și-ți pasă de-al meu dor,
»Ghirai! me lasă, lasă în ora morții grele
»Să mai sârut odată pământul țerii mele!»

Uimit, Ghirai se scôlă, cu mâna lui desface
Unèlta de robte sub care leul zace,
Cumplitul lanț ce-l légă cu strinse noduri sute,
Și dice grabnic: »Tată, ia calul meu și du-te!»

Bêtărânu Dan ferice se duce. Nistrul trece,
Și 'n aerul Moldovei se umflă peptu-i rece,
Și inima lui crește, și ochi-i plini de jale
Cu drag privesc prin lacrimi podòba țerii sale.

Sêrmanu 'ngenunchiează pe érba ce străluce,
Își plécă fruntea albă, smerit își face cruce
Și pentru totdeuna sârută ca pe-o mòște
Pământul ce tresare și care-l recunòșce...
Apoi el se întôrce la Hanul, intră 'n cort,
Suspînă, șovăește și, palid, cade mort!

Er Hanul, lung privindu-l, rostește cu durere :

- O! Dan vitez, ferice ca tine care pere,
- Având o viêtă verde în timpul tinereții,
- Și albă ca zapada în érna bêtrâneții! . . .

Vasile Alecsandri.

Sore de érnă.

— Novelă. —

(Urmare.)

C fată de ciobotar! strigă bêtrânul după ce sfârși și lacrimile-i umplură ochii. Și ticălosul care-ș batjocorește în așa chip numele, pörtă numele familiei mele, e de-un ném cu mine!

După un minut de tăcere, în care vreme bêtrânul își ținū capul plecat pe pept, Bălescu se apropia de prietenul lui și-l bătū pe umeri.

— Lasă cucóne, nu te mai mahnī. În locul dtale eu l'aș desmoșteni și pace bună. Da ce atâta sânge reu pentr'un nepot! . . . Aș mai dice, să fi fost fecioru dumitale, dar nepot; așa sūnt soiul ista de némuri: niște nerecunoscători!

— Ba am să purced la Iași, strigă Teodoriu, — am să-l găsecc și-am să-i trag o sfântă de chelfănélă chiar în fața șvábóicei care l'o ameiit cu mirosul iuf-tului și teletinului din dughéna lui tat-su!

— Măre, ține-ți firea și nu te mai svircolí așa! O să-i vie lui mintea odată!

Bălescu porni acasă; ér bêtrânul remase să-și verse ciuda pe cucónaa Casandra dând vina pe dēnsa, că dēnsa îl crescuse reu, resfătându-l și ninirându-l ca pe un dragul masei.

III.

La o lună și jumătate după aceea Iorgu Teodoriu scrisese moșului Frumuzachi că se cunună. Nici un respuns. Dădu o depeșă. Tăcere.

În bucuria cea mai dulce a sufletului seu avea amărăciunea cea mai durerosă: blăstemul moșului seu; căci ce alt putea să însemne tăcerea lui decă nu blăstem?

Mai erau trei zile până la cununie . . . Să se repedă până la Tâncăbeni la moșu-seu? N'avea vreme destulă să se întórcă. Să amăe nunta? Cum s'o amăe tocmai când tóte erau gata și când Iașii huiau de norocul ce dăduse peste fata cea frumoasă a ciobotarului Franz Grener?

Se sucl, se invérți plin de neodihnă și de amărăciune.

Iubiă pe Teodoriu ca pe un tată, de vreme ce asupra lui își pironise întéiu ochii pentru a-l cunóșce ca tată; pentru că Teodoriu îl iubiă ca pe copilul lui și cu atâta frăgeđime și gingășie, încat nu sus-pinase nici odată după adevérații sei părinți,

Și acum să-l mahnéscă de mórte!

Dar ce putea să facă? — Hotărīt să se însóre cu acea alésă de moșul seu, pornise la Iași să cum-pere darurile de logodnă și să poruncéscă pe cele de nuntă.

Ajuns în Iași unde trebuia să zăbăvéscă vr'o doue sêptémăni, ca să sfêrșéscă cu tot ce trebuia pentru a nu fi silit să se mai ducă încă odată, — începū să umble după deosebitele lucruri trebuitoré.

Fiind că moșul seu dorise ca cele trei odăi unde avea să stea el cu nevêsta, să fie mobilate după moda cea nouă și după gustul nepotului, — Iorgu alergă întéiu la tapițer.

Da, pe unde da, după alte obiecte trecea și pe

la tapițer ca să-l mai zoréscă; așa se întémplă să védă, la șase zile după venirea în Iași, un cap frumos de fată la o feréstră de prăvălie.

Privi firma, védū că e de cismar și-și aduse aminte, că pentru logodnă și nuntă avea nevoie și de ghete.

Intră . . . Dar n'apucă să deschidă gura ca să poruncéscă ce-avea de poruncit, că eși, de după perdéuă dintre doue dulapuri din fundul prăvăliei, stă-pána capului minunat, de-o gingășie minunată și ca trup.

Iorgu Teodoriu remase uimit și cu ochii piro-niți la fată, uitând pentru ce venise, cum uită cugetul fericit că există mórte.

Tinera copilă védënd această admirațiune mută, singura mărturisire sinceră a unei inimi capabilă d'a iubi până la jertfă, — se retrase cu sfíelă, zăpăcítă puțin și simțind un fel de împunsétură ca de ac subțire ce par că-i străbătuse inima.

Se retrăsese, dar numai după perdea, de unde, făr' de voe, se uită în prăvălie printr'o mică ruptură a perdelei roșii.

Iorgu Theodoriu, nalt și subțiratec, dar plin de putere, ceea ce se vedea în privirea lui ageră și în mișcările corpului lui musculos, cu ochi negri mici, dar plini de foc și de deșteptăciune, cu mustațile negre lungi și luciose, ras cu ingrigire și grásuliu, — eră un băiat care putea trece drept frumos dela prima vedere.

Drăgălașa Netty Grener avea la cine să se uite prin spártura perdelei.

Cum se retrase copila lui, Grener, un némț spă-lăcit, cu pipa 'n gură, cu mustață galbénă afumată, cu urechi ca ale asinului lui Esop, întrebă fórte politicoș și cu accent nu tocmai românesc curat:

— Domnul poțteșce . . .

— Să-mi faceți doue părechi de botine, una jumétate cu glanț* și una tótă de glanț.

— Înțeles. Fórte bine. Să luăm măsură.

În timp ce Grener sta plecat luând mēsură, Iorgu se uită țintă spre fund și par că ghiciá că după perdéua ce se mișcă ușor, erau doi ochi frumoși care-l priviau.

Se ridică să pornéscă, dădu arvună, lăsă adresa otelului, tot cu ochii la perdea așa că némțul se întórse și el cu ochii intr'acolo . . . De unde eră el, zări pe Netty și mormăi printre dinți și pipă, un: — Der Teuffel!

Iorgu eși, inchise ușa incet, mereu cu ochii la perdea; își făcū de lucru ca să stea pe trotuar resu-cindū-și o țigară și cătând în prăvălie: védū pe némț dând perdéua la o parte cu mánie; nimene inse după ea.

Porni cu capul vârtej și umblă . . . câtă vreme? Dumnedeu șcie.

Nu mai trecū pe la nici un magazin, dar cătră séră se pomeni în dreptul firmei: Grener, ciobotar »elegant« și »delicat«.

Zări pe némț cu tichia lui cu moț, dată pe cefă, scuipând tocmai în acel moment în așa chip, că Iorgu întórse capul . . . și se depártă.

— Dar asta-i! își dișe el . . . Ce? óre-am că-piat . . . ? De nuntă adecă me pregătesc eu de-mi stă gândul numai la fata némțului istuia așa de puțin »elegant« și »delicat«? Ce-ar mai ride moș Frumuzachi să me védă? Ori mi-ar trage-o scărmanătură sdravénă! . . .

(Va urm.)

Radulescu-Niger.

* Lac.

Românul e născut poet și ca poet trăește, chiar și cu arma 'n mână.

(Urmare.)

Apoi feciorii nostri apriat ne spun de cei prinde pe ei jelea când trebuie să mērgă la milițiă, nu dōră de frica ei, ci :

Nu mi-i jele că me duc,
Că mi-i jele după plug,
După plug cu șese boi,
După ômeni dela noi;
După plug cu patru vaci,
După doue mândre dragi.

Vēdēndu-și feciorii mamele cum plâng, sciind ei bine că de-i vor duce, nu la mame-i-vor duce, ei nu le îmbărbătează să nu plângă, ci din contră cântă :

Plānge-me maică cu dor,
Că ți-am fost dulce fecior,
Ți-am luat boul de corn,
Și ți-l'am dus la ogor;
Când sōrele resăriă,
Plugul brazda o 'ntorcea;
Când sōrele-i la sfințit,
Grea poruncă mi-a venit,
Să me gat de cātănit.
Spēlă-mi maică hainele,
Că-mi plēcă cātanele
Și le spēlă, maică, bine,
Că eu me duc dela tine,
Și le spēlă 'n lăcrămele
Și le uscă 'n gânduri grele,
De n'or fi, maică, uscate,
Numai să fie spēlate,
Că io, maică, unde-oi sta,
Oi oftă și le-oi uscă!

VI.

Asentarea s'a terminat. Cei scăpați es voioși merg la ospētărie, beau, mânāncă, jōcă, fac voie bună; cei asentați sūnt reținuți până i-or jură și împărți porunci, numai după aceea li se dă voiă să mērgă p'acasă. Atunci apoi să veđijale și supērare, că până 'ntrăceea tot mai trăgeau nădejde că da de cumva nu m'or luă? da de-oi fi pré subțire? pré plin la tălpi ori te miri ce hibă (greșē) îmi vor băgă?! Dar când aud vorba tauglich! atunci se duce și ultima sfărîmătură de nădejde din inima bieților feciori. Părinții multora sūnt acolo, in curtea casei unde se ține asentarea; auđind numele celor luați, cei mai deaprobe a asentatului plāng, se vaietă, bieteles mame-și smulg pērul . . . atunci îți poți face o imagine despre grōza ce a trebuit să fie când lrod a demandat să se taie capetele la cele 14 mii de copii nevinovați. Cătră casă merg cești luați și părinții lor mai supērați și decăt cum veniră. Cel dintēiu ce intră 'n sat, duce șcirea că Ion lui Pahone, Pavel al Turcului, Petru Schiopului, Nicolae Crăciunescu și cela și cela sūnt luați. Atunci in sat se și incepe Eremiada; nēmurile, prietini și prietinele celor luați îi căiesc, îi deplāng, de-abiă aștéptă să sosēscă să-i mângăie. Fetele-și esprimă simțemintele stīrnite prin fatala veste prin cāntece jelnice :

Cântă cucul de pe cruce,
Badea la tōmnă se duce.
Du-me bade și pe mine
Pe Mureș in jos cu tine.
De ți-o păre cu rușine,
Fă-me brău pe lângă tine,
De ți-o păre lucru greu,
Fă-me lumină de sēu;

Că unde-i intunecă,
Cu mine ti-i lumină.
De te-o 'ntrebă cineva :
Arde-ți bine lumina ?
— Arde, ȓeu, că nu-i de sēu,
Că-i mândra din satul meu!
De te-a 'ntrebă cineva :
Arde bine lumina ?
— Arde, ȓeu, că nu-i de cēră,
Că-i mândra din a mea țēră.

Și pe cine să pōtă invinovăți și fetele că le duc drăguți, decăt pe Nēmț?

Dōmne, bate Nēmțisorii,
Care cātānesc feciorii ;
Dōmne bate Nēmțu 'n drum,
C'a luat ce-a fost mai bun,
Și-au remas pricasurile,
Care fac necasurile . . .

Voi-re-ar bieteles fete ca să se surupe cetățile, numai iubiții lor să scape :

De-ar da Dȓeu un foc,
Să ardă Bălgradul tot,
Să ardă casarmele,
Să scape cātanele . . .
Să remānă numai parii,
Să se 'nțepe ghinērarii,
Care cātānesc feciorii !

Apoi vēdēnd frumōsa primăvēră, când totul e viēță și frumuseță și ele chiar atunci să remānă singure, lipsite de dragul lor, cântă jalnic :

Draga mea de primăvēră,
Tu ești dulce și amară ;
Când primăvēra soseșce,
Cātana la drum porneșce,
Mai intēiu poculueșce (pachetēză)
Cātă avuție are,
In borneul (vițelul) din spinare
Și să ia la drumul mare ;
Drumu-i lung și flostărit,
Cātana meie (merge) amărit ;
Drumu-i lung și tare lat,
Cātana meie supērat.
Unde stă și hodineșce,
Ia cămașa și cārpeșce
Și la maica-sa gāndeșce :
Maică, măiculēna mea,
Ce m'ai făcut așă nalt,
Așă nalt și sprāncenat,
Să fiu slugă la 'mpērat?

Duce nēmțul feciorii,
Ca și mierla strugurii
Și remān fetițele,
Ca și 'n viie frunțele.

(Va urmă.)

Ioan Pop Reteganul.

Cugetări.

Când ești cel dintēiu care faci un serviciu cuiua, valōrea sa este de o sută de ori mai mare.

*

Iubirea — afară de câteva escepțiuni rare — nu e decăt un capriciu.

*

Ce vor ômenii? Să trăescă? Nu. Să mōră? Nu.

Societatea pentru fond de teatru român.

— Adunarea generală din Orșova. —

Drept întregire la cele ce publică în nr. 34, relativ la adunarea din Orșova a Societății pentru fond de teatru român, ni se mai împărtășesc următoarele:

Comitetul arangiător din Orșova, în frunte cu președintele său dl avocat Petru Călcianu, a început încă de cu bun timp să lucreze pentru ca și această adunare să aibă succes bun, și să devină o adevărată serbătoare națională.

În ajunul zilei festive președintele comitetului arangiător, dimpreună cu dl dr. Aurel Novac avocat în Biserica-albă, venit ca oște, au plecat și s'au dus până la gara băilor erculeane, ca să binevențe pe dl Vincențiu Babeș, delegatul președinte al comitetului central din Budapesta. Sosind de acolo la Orșova, dl Babeș a fost de nou întimpinat din partea comitetului arangiător cu ovațiunile convenite.

Sera la 8 ore, comitetul arangiător, în frunte cu președintele său, a eșit la gara Orșovei, să 'ntimpine bravul cor vocal al plugarilor români din Chiseteu, invitat să ia parte la festivitățile artistice ale acestei adunări. Intrând corul în oraș, la otelul »Cerbul de aur«, președintele comitetului arangiător îi binevență prin cuvinte bine simțite, la care corul răspunde cântând devisa sa.

*

În 24 august, după încheierea serviciului divin, oșpeții dimpreună cu clasa inteligentă din partea locului se adunară în sala destinată pentru ședințele adunării generale.

La propunerea președintelui comitetului arangiător se alege o comisiune de trei eșși, în persoanele dlor Michail Băiaș, Stefan Vior și Trăian Hențu, care să invite pe delegatul președinte al adunării.

Nu peste mult comisiunea se rentorșe dimpreună cu dl Vinc. Babeș, carele ocupându-și locul presidial țin un discurs atât de strălucit, încât întreg publicul ascultător a ramas încântat. Oratorul zugrăvi cu elocința-i cunoscută tendința spre cultură a națiunii române, accentuând că un popor care voește să-și ocupe loc în mijlocul națiunilor culte, are neapărată trebuință de un teatru național, căci teatrul e școla cea mai adevărată a vieții omenești, din care se reglindeză faptele glorioșe ale străbunilor și care ne arată greșelile presintelui. În sfârșit salută publicul care s'a adunat din diferite părți la această serbare culturală.

Conform programei, se aleseră notari ai adunării dnii dr. Aurel Novac și Avram Corcea.

Notarul dr. A. Novac cetii apoi raportul comitetului central despre activitatea sa dela cea din urmă adunare generală. Acest raport se dete unei comisiuni de 5, în persoanele dlor Timoteiu Achimescu major în retragere, Michail Băiaș comerciant, Stefan Vior comptabil, N. Tapu și Trăian Hențu învățători, cu menirea să-l studieze și să discute și eventualele propuneri.

Tot aceeaș comisiune fu însărcinată și cu revizuirea rațiōiniului cassarului, precum și cu căștigarea de membri noi și încasare de taceșe dela cei vechi.

*

După mieșădi la 3 ore, publicul în frunte cu președintele adunării și cu corul vocal al plugarilor români din Chiseteu, au plecat între cantece, cu mai

multe luntrițe la insula »Adakaleh«, situată la depărtare cam de 1/2 oră de Orșova, în mijlocul Dunărei și locuită esclusiv de mohamedani.

Ajungând societatea la forul principal, ținū paușă de câteva minute. Corul din Chiseteu, sub conducerea părintelui Lucian Șepeșian, cântă imnul nostru: »Deșteptă-te Române!« — apoi piesa: »Junimea parisiană.« Turcii frapați, ascultară încantați și laudară mai cu samă pe »hodja« corului român.

Escursiunea acēșta a intipărit urme neșterse în toți, căci cei mai mulți acum intēia-ōră făcură partia asta. Eră sera la 7 când societatea s'a întors la Orșova.

*

În aceeaș seră la orele 9, publicul s'a intrunit de nou s'admire și să aplauzeze bravul nostru cor vocal din Chiseteu. Producțiunile începură cu o repesintație teatrală. Corul jucă intēiu: »Ruga dela Chiseteu« comedie populară cu cantece și joc într'un act de Iosif Vulcan. Piesa acēșta s'a jucat cu atāta desteritate și precisiune, încat mulți dintre ascultători nu voiau să creșă, că trupa de pe scenă se compune din niște plugari; ba chiar și astădi mai sūnt unii p'aici, cari susțin că cei ce au jucat atunci, au fost niște diletanți din clasa inteligentă imbrăcați țerăneșce.

După repesintația teatrală, urmă concertul cu următoarea programă: Căntec festiv, cor bărbătesc; Hora Sinaei, cor micșt; Salata italiană, cor bărbătesc; Hora Dobrogeană, Resai lună, Nevēșta care iubeșce, Baba și moșneagul, coruri micște.

După concert începū balul cu »Hora« deschisă de președintele comitetului arangiător; petrecerea ținū până 'n diori.

G.

Gräfenberg.

Cine nu cunoșce numele pus în fruntea acestor rēnduri și cine cetindu-l nu-și aduce aminte de un alt nume, tot atât de mare și strălucit ca al celor mai mari genii ai vēcului al XIX? Cine nu șcie, că Vincenț Priessnitz, țeranul nemuritor, a intemeiat în Gräfenberg un nou metod de tratament, căruia multe sute și mii de bolnavi i datorēșe vieța și alinarea suferințelor — și cine ore vēdēndu-l odată, mai pōte uită acēșta picior de raiu, sādīt de Dumneșeu anume în acēșta gingașă și pré frumōșă țeră, ca să servēșcă de légān acelui om fenomenal, care fu inspirat de pronia Dumneșeirii să arate semenilor sei calea, care duce spre alinarea suferințelor trupeșci.

Totdēuna de câte ori citēșc ori gândēșc la acēșt nume, me cuprinde un puternic sentiment de pietate, ér când calc pāmēntul cărărilor din Gräfenberg, pe unde șcie, că a călcat el, ori șed la umbra brașilor seculari, cari adăpostēșc cu crengile intinșe capela și mausoleul, unde Priessnitz dōrme somnul vēcniciei, îmi pare că umbra lui se arată în inchipuirea mea — și cu evlavie sfântă privesc ființa inchipuită a acēștui geniu, care din nimica a ridicat o mărēșă și neperitoare zidire.

Știma și admirația omenilor pentru Priessnitz a fost totdēuna nemărginită. Înaintea lui se inchinau aleșii tuturor popōrelor din lume, cari s'au adunat din depărtări fōrte mari la acēșt loc de mântuire; aristocrați, miniștri, principi și chiar capete încornate priviau cu adānc respect la mișcările și impliniau cu esactitate ordonanțele țeranului, care abia șciea ceti bine, dar scrie cam reu. Și ca semnele recunoșcinței lor se vēd și astădi în Gräfenberg monumente multe, care tăiate în pētră ori vērsate în me-

tal au menirea de a vesti vremurilor următoare despre recunoștința și admirația, ce aveau fiii celor mai luminați națiuni pentru geniul îmbrăcat în formă terănescă; ér sala de cură din Gräfenberg este și astăzi decorată cu vreo 20 de stindarde, — tot atâtea trofee câștigate dela fiii diferitelor nēmuri.

Tôte aceste lucruri apar la prima privire fabuloasă, — dar ori și cine le va înțelege îndată ce va află câteva date din biografia acestui om, care a vădut cu ochii sufletului seu departe prin negura științei medicale lucruri, pe care abia deceniile următoare le-au scos la lumină.

Priessnitz s'a născut în anul 1799 octombrie 4 în Gräfenberg, ca fiul unui plugar expert și binevădut. El eră dintre 6 copii cel mai tinăr și avënd un frate mai mare, care purtă dimpreună cu tată seu grigile gospodăriei, avea timp să cerceteze șcôla poporală din Freiwaldau, ér în orele sale libere să-și potă implini cea mai mare plăcere, ce avea încă ca băiat, de a rătăci prin pădurile întinse din apropiere și a admiră în liniște frumoasă natură a lui Dumnezeu. Ciasuri întregi ședea micul Vincentz la isvórele Gräfenbergului, privia undele străveșii ale apei și adimenit de tainicul lor murmur rătăcia cu gândul seu prin regiunile, în cari se ridică numai genii — și de bunăsemă că atunci s'a născut în sufletul seu schinteia, din care s'a făcut mărēța operă, pe care o admiră astăzi autoritățile științei.

Ca băiat de 13-14 ani vindecă Vincentz cu apă rece tôte contuziunile și ranele, ce obveniau în familie și la vecini. În etate de 17 ani, — după ce în urma morții fratelui și orbirii tătâne-se luase ca unicul băiat conducerea gospodăriei, — s'a nenorocit trecënd carul peste piept și rupëndu-i o costă; — se dice că chirurgul a pierdut nădejdea în reînșănătoșarea bolnavului, ér el însuș s'a vindecat cu comprese de apă rece. De aici încolo numele seu de doftor a asigurat și ca băiat de 19 ani eră chemat la bolnavi în tôte provinciile vecinate — până departe în Boemia. Peste 2-3 ani se adunau în Gräfenberg atăția bolnavi, încât Priessnitz s'a vădut silit să ridice în locul colibeii părințesci o casă de pētră cu aredicătură, ér în anii următori alte zidiri, între care și o casă imosantă cu trei etage, care există și astăzi și unde se află frumoasă sală de cură.

În anul 1829 numărul bolnavilor eră atât de mare, încât a trebuit să se edee liste de cură. Pe acel timp splendórea numelui Priessnitz eră în tótă mărirea sa. Capapități medicale veniau la Gräfenberg, să studieze metoda unui țeran; rënd pe rënd a urmat tôte distincțiunile de onóre, s'au adunat în abundență bogățiile lumesci, — dar tôte aceste el le ignoră cu deseversire, Priessnitz a remas tot cel de mai nainte: țeranul modest și simplu — și unicul seu dor eră, de a folosi semenilor-sei bolnavi și în această nișuință uită chiar de sănătatea sa; ziua, nópcea eră la dispoziția suferitorilor, astfel că puternicul și robustul bărbat în etate de 50 ani eră ostenit, îmbetrănit și în anul al 52-lea al vieții a murit, lăsând după sine 7 copii.

Acesta a fost bărbatul, care a întemeiat noua metodă de tratament a hidrotherapiei. Se înțelege de sine, că medicii erau la început contrari ai acestui tratament și sórtea lui a fost mult timp indoelnică, până ce a luat știința în puternica sa mână metoda și i-a asigurat existența. Astăzi? — o, astăzi nici unul dintre metodele noastre therapeutice nu are însemnătate mai mare și viitor mai mărēț ca hidrotherapia și astăzi numele lui Priessnitz apare din ce în ce mai glorios, ér admirația și recunoștința noastră pentru dēnsul creșce mereu!

În timpul din urmă s'a întemeiat multe, fôrte

multe stabilimente de hidrotherapie, dar cel mai vechiu, cel mai mare, o adevărată Mecca rămâne Gräfenbergul, unde frumuseța naturii este neîntrecută, unde esperințele sânt mai mari și mai multe și unde fiecare petec de pământ are însemnătate legendară.

Sesoul în anul acesta a reușit bine și cu tot timpul nefavorabil e mai mare decât în anul trecut. Contingentul cel mare al óspeților l'au dat și acum ca totdeuna provinciile noastre austriace din apropiere, Germania și special Prusia, Rusia, Ungaria ș. a., se înțelege că nu au lipsit pațienți nici din cele mai îndepărtate țeri, chiar din America. Români încă au fost în anul acesta în număr frumușel.

Pentru Români în special Gräfenbergul are și o altă importanță: anume, că conducătorul stabilimentului și cel mai căutat medic dl dr. Ioan Hosanu este Român din comitatul Aradului, în a cărui persoană simpatică, compatrioții ca și toți bolnavii găesc pe cel mai expert și conșciințios ingrigitor.

Se înțelege că nici distracția și petrecerile nu au lipsit: concerte, serate, baluri, tombole, excursiuni au fost în abundență; dar cea mai interesantă a fost fără îndoie: deschiderea isvorului Carol. Majestatea Sa regele României a petrecut spre căutarea sănătății în vėra anului 1888 5 săptămâni aici și în amintirea acelor zile a ridicat la un isvor un prefrumos monument cioplit din marmoră albă. În 1 iulie isvorul s'a predat destinațiunei sale arangiându-se cu aceea ocașie o pré frumoasă festivitate.

Acum sesoul de vėră se apropie de sfērșit. Crișetul începe a suflă, din vâi se ridică când și când neguri posomorite de tómnă, ér cucórele și rōndunica plēcă în țeri mai căldurose.

Dr. I. T. Mera.

Corul de cântări român gr. or. din Kétegyháza,

în 7 sept. n. a. c. sub conducerea vrednicului diriginte T. Brătescu, în localitatea otelului de lângă gară, ș-a arătat producțiunile sale în cântări române și maghiare. Concertul ș-a luat începutul la 9½ ore sėra cu o cântare de motet. — După acesta a urmat un cuvēt presidential de deschidere rostit de părintele I. I. Ardelean. — În acest cuvēt a fost accentuat pe scurt, dar forte nimerit, însemnătatea cântărilor naționale și bisericești — apoi scopul pentru care s'a constituit acel cor și mențiunea lui. — Aplause și vivate salutară pentru acesta pe părintele Ardelean.

După acesta urmară în ordinea înșirată în programă următoarele piese: »Ētă ziua triumfală«, imn de Humpel, esec. de cor. micst; »Cum să fiu eu literar?«, poesie de I. Tripa, decl. de V. Gros; »Romanță« (Arde'n foc inima'n mine), de T. Brătescu, esec. de cor. micst; »Egy gondolat bánt engemet«, poesie de A. Petőfi, decl. de invēțatorul S. Dolga; »Primăvėra«, de I. Vidu, esec. de cor; »Csak egy szép leány«, de F. Gaál, esec. de cor. micst; »Flórea mea«, de Brătescu, esec. de cor. micst; »A szerelem«, de **, esec. de cor. bărb.; »Desperata«, poesie de I. Grozescu, decl. de G. Gros; »Hora dobrogiana«, cor micst.

Cu acesta, programa s'a încheiat. — Succesul esecutării pieselor în genere a satisfăcut întreg publicul.

Insemn din capul locului, că cele 2 cântări susnumite ungușeci produsēră în unii mai mare însufletire, decât tôte cele românești, așa că după esecutarea cântării: »A szerelem« hōgy volt-urile cu neincetarea lor induplecară pe coriștii români la repetirea cântării, la ce se credeau și dēnșii fôrte de-

obligați. — Și ea să nu credă onorații cetitori, că doritorii de a se repeți cântarea ar fi fost unguri, se vede din lista mai de jos a participărilor, că ei n'au fost mai mulți de 3 (adecă, pentru totă piesa unгурescă câte unul.) — Er cântările române, — afară de »Hora dobrogenă« care a fost repetită de 3 ori — produceau — de și erau destul de exacte esecutate — in public o tăcere profundă.(?)

Cu finele programei, in loc de cuvânt de incheiere, își ceti părintele Vasiliu Beleş frumosul seu discurs: despre influința cântării popor. naționale și bisericești asupra inimei. Intreg discursul seu a fost o magazină de dovești puternice, că cântarea, limba sunt cele mai puternice mijloce pentru dezvoltarea: conștiinței, simțului și mândriei naționale in tineretul român, arătând mai departe că până atunci până când vom nutri in tinerii noștri aceste odrasle, națiunea română va crește și se va înălța; ér atunci când acésta o vom privi numai ca ceva fără valóre, vom ajunge de va trebui la toți să ne inchinăm, ér la noi nimeni.

Acest discurs frumos a fost de repetite ori intrerupt de afirmările și vivatele unora — cu deosebire a tinerilor simțitori; — ér la fine încoronat de aplausele și urările publicului intreg.

Se începú apoi petrecerea de dans, care a decurs in cea mai bună armonie și vioșitate până 'n țori de ziua.

Publicul a fost foarte numéros, din care ne-am putut notá: Dómnenele: G. Serb (Pilul-mare), I. I. Ardelean, A. Arsici, N. Serb, V. Beleş (Kétegyháza); Popovici (Békés), I. Ionescu (Gyula), Böszörményi și Weisz (Kétegyháza). — Domnișorele: Aurelia Serb (Pilul-mare), Elena și Constanța Serb (Kétegyháza), Mărióra și Aurelia Popovici (Békés), E. Sylvia și Cristina Beșan, Mărióra Nicóra (Gyula), Ecatarina Popovici (Nádab), V. Körmöczky, A. Kiss, Iuliana și Lucretia Birdean (Kétegyháza). — Domnii: Petru Chirilescu, Mihai Ardelean, I. I. Ardelean, V. Beleş și M. Carten (Kétegyháza), I. Beșan, I. Ionescu, I. Nicóra, I. Șerban, S. Popovici, D. Voniga, I. Gubaș și I. Marcuș (Gyula), T. Pinter (Curtici), N. Șerban (Békés), N. Serb, G. Arsici (Kétegyháza), G. Serb (Pilul-mare), S. Dolga, T. Benchișan (Kétegyháza), A. Popovici (Nádab), A. Popovici (Cefa), M. Serb (Pilul-mare), I. Suciú (Arad), N. Seiler, N. Nesinger (Kétegyháza.)

Succesul moral și material a fost pe deplin satisfăcător.

—dv.—

Vatra-Dornei.

Șciind, stimate dle redactor, că primiți cu plăcere scrieri de prin locuri balneare la timpul acesta, profit cu plăcere de ocaziunea-mi dată de a puté face cunoscut cetitorilor stimatei-ve foi »Familia« acest loc romantic cu isvórele sale dátătoare de vieță, neintrecute in felul lor din munții patriei mele Bucovina.

Vatra-Dornei seu după cum au botezat-o germanii după înțelesul lor Dorna-Watra e o vale îngustă in estremul Carpaților Bucovinei, spre sud mărghindu-se de frontiera României, spre ost și de Transilvania, spre sud-vest formând un colț ascuțit între ambele țeri.

Acésta vâlcică romantică e in Carpați la o înălțime de 802 m. deasupra mării, incungiuată spre ost de dealul Birnărel de 1324 m. înălțime, mai incolo pe partea României de dealurile Birnani, spre sud de Runcu Irinau 1214 m. înălțime, spre nord-vest de Runcu Bisdeli 1052 m., mai in fund spre nord-vest

dominează ca o sentinelă, rotund și ascuțit ca un ou, Cusorul la o înălțime de 1642 m.

Vâlcéua Vatra-Dornei o percurg: riul Dorna, după care-și are numele și care se unește, spre ost in Chilia cu Bistrița-de-aur și cu Năgra la Gura-Negri, servind plutășilor ca drum pentru espedarea produselor de lemn, ce trec in România pe la Broșteni, Piatra, până la Galați.

Durere că dealurile, ce incungiuară Dorna, sunt pleșuve, și așa trebuie să mergi departe, până ce aflí pădure, ceea ce ar trebui să fie lucru principal pentru un loc de cură.

De abia acuma s'au inceput a plântá pomi pe dealurile, ce sunt ale fondului religionar ort. or. ceea ce recere sume mari. Afară de aceea trebuie de așteptat multe decenii, până ce brații plântați vor da umbră. Ceea ce s'a devăstat de o mână necugetătoare in scurt timp, se va repara cu greu și încă după un timp indelungat.

Dorna e de o romantică impunătoare; isvórele feruginóse sunt de calitate escelentă; băile de fier și nomol sunt ca in Franzensbad, dară fiind că conțin isvórele mai mult fier, sunt și mai superioare acelora din Franzensbad.

Isvórele usitate sunt: isvorul in parcul spațios al fondului relig. care conține și puciosă, isvórele Amalia și Otto in parcul dlui Otto Binder, care e un medic foarte căutat.

Afară de aceste trei isvóre sunt o mulțime neanalizate încă.

La o depărtare de 1½ k. spre sud de Dorna, in România, e un loc de cură »Șara« cu isvóre minerale foarte norocite, combinate din arsenic, fier și iod, după cum mi se spuse, unic in felul seu in Europa. Șara ar puté avé nume europén, decă comunicațiunea n'ar fi atât de grea și mai că cu neputință. Spre vest de Vatra-Dornei e satul Candrenii-Dornei la piciorul Cusorului, de o frumusețe admirabilă, tot cu isvóre feruginóse neanalizate încă, care se intrebuintează inse foarte de mult. Candrenii-Dornei, acest loc admirabil să-l iee in mână ómeni de știință intreprindători și fiind comunicațiunea mai ușoră, ar puté rivalisá cu multe băi de renume, fiind dotat de natură atât de bogat și abundant.

Spre nord de Vatra-Dornei la o depărtare de 1½ k. se aflá comuna montanistică Iacobeni, odinióră foarte bogată, acuma inse decădută in urma lipsei de straturi de fier, aramă, ba chiar și argint, ce se aflá odinióră aice, seu in urma relei administrațiuni — Iacobenii ca și mai toți munții in sudul Bucovinei sunt proprietatea fondului relig. — n'o știu, unii afirmă una, éră alții — cari nu-s mulțamiți cu droia de amploiați montanistici bine plătiți — afirmă alta,

Cine nu face pretensiuni mari și se mulțamește numai cu rezultatul factic al isvórelor și al aerului curat, plécă din Dorna foarte mulțamit de succesul obținut și ce-i încă mult față cu greutatea importului de victuale victul e ieftin, prețurile locuințelor sunt încă moderate, dela 20—60 fl. pe sașe săptămâni nu se pot numi scumpe de fel locuințele. In anii din urmă s'au făcut multe pentru infrumusețarea locului. Tóte depind dela bunăvoința și energia comisiei de cură, care se alege dintre notabilitățile locului și din sinul represintanței comunale. Cred că sunt conștiuți fruntași comunei Dorna, că cu cât își vor da mai multă silință de a mulțami óspești, făcând tóte pentru indemânare și petrecere, cu atât mai mulți vor veni, cercând la aceste băi salutare nu numai sănătate, ci aflând și distracție, ceea ce-i încă un factor important spre realizarea scopului; de aceea trebuie să se alégă in comitet ómeni cari-și cunosc misiunea. Dela ei depinde inflorirea și inavațirea Dornei.

Excursiuni se pot face pretutindene impregiurul Dornei, care din care mai frumoasă și mai romantică, cu un cuvânt, toate le are încântătoare Dorna în sinul ei, numai mâna energetică și întreprinzătoare îi lipsește.

Spriginul publicului îl va avea de sigur. Dacă acuma se află câte 5—600 de oșpeți pe sezon din toate părțile — din învecinata Galiție, cu toate că are o asemenea baie și mai cultivată chiar cu tot confortul recerut, sunt peste 200 — afară de aceea din România, Transilvania, Rusia, Bulgaria, Herțegovina, Viena, ba chiar și din Londra sunt 2 reprezentanți: cu cât mai mulți ar veni atunci, când ar fi confortul recerut pentru un loc de cură modern.

Dorna, ca comună e foarte estinsă, având și mai multe atinente cu școle și cu locuitori români neași, dintre cari unii foarte auți.

În loc se află. pretură, poștă, telegraf, stațiune de finanțe, notariat, o școală primară, două casine, una românească și o filială a »Școlii Române« din Suceva, unică în Bucovina, care are de înregistrat succese îmbucurătoare, cari au a se mulțami mai că exclusiv valorosului adjunct de acolo, dlui Scănteuță, un român vrednic din toate punctele de vedere. E de notat, că amplexiunii dela oficiile amintite sunt mai că toți de naționalitate români.

Despre societate e puțin de spus; fiind amestecată din toate naționalitățile, se petrece fiecare după plăcerea proprie, numai în una consună adecă: a be apă obligată dimineța și seara promenând în ambele parcuri la sunetul muzicii bine compusă a dirigențului Ianoș din Bistrița.

Joia și duminica se dau serate cu dans, care în ist an, în lipsa de animație, sunt slab frecventate.

În speranța cumcă cu altă ocaziune ve voi pute relată din Dorna știri și mai plăcute, subsemn

Mărioara Z. Petrescu.

Literatură și arte.

Știri literare și artistice. *Scrierile lui Creanga* vor apăre în cursul săptămânei viitoare și se vor pune în vânzare cu ocaziunea congresului studenților la Botoșani. — *Dl Al. D. Xenopol* va scote în curând volumul al patrulea din opera sa »Istoria Românilor«; volumul prim a trecut cu totul și se va tipări din nou. — *Dl I. Nenitescu* va pune sub presă o nouă lucrare filosofică, intitulată: »Desvoltarea noțiunii sufletești.« — *Dl I. Manliu*, profesor la București, a publicat: »Poetica română«, pentru cursul secundar. — *Horia*, romanul dlui Florentin, a fost tradus în franceză de dl Sutz profesor în Iași; se scrie că o librărie ș-ar fi luat angajamentul de-al publica. — *Dl Gr. Tocilescu* va pleca din nou în Dobrogea spre a supraveghia săpăturile dela Adam-Clisi, unde s'au găsit mai multe antichități de valoare. — *Sonata lui Kreuzer*, ultimul roman al lui Tolstoi, care pentru nuditățile sale a făcut o senzație atât de mare, se traduce în românește de dl C. B. Stamatiu, colaborator la ziarul »Adevărul« din București. — *Carmen Sylva* a început să scrie și în limba engleză; în numărul din urmă al ziarului englez »The New Review« publică o poezie intitulată »Gips soyg« (Cântecul țigancei.) — *Statua lui Asachi*, făcută de tinerul sculptor român Georgescu, e gata și s'a așezat în Iași, dinaintea bisericii Trei-Erarchi; inaugurarea se va face la sfârșitul lui. — *Dl Th. Stoinescu* a tradus în românește mai multe bucăți din volumul de poezii »Dans ma nuit« al dnei Bertha Galeron de Calonne publicat la Paris și care are o prefață de Carmen Sylva.

Memoria lui Alecsandri. *Portretul poetului*, pe care-l publicăm în nr. acesta, înfățișează pe Alecsandri cu 5—10 ani înainte morții sale; înfățișare care mai târziu numai puțin s'a schimbat. În loc de biografie, care s'a publicat în nr. trecut, reproducem una din cele mai frumoase inspirațiuni poetice ale lui, poema: »Dan căpitan de plaiu.« Din când în când vom mai reproduce din scrierile nemuritorului nostru. — »*Scrieri postume*«, va fi titlul volumului care se va publica în curând la București și care va conține scrierile remase după Alecsandri, cari încă n'au fost editate. Între aceste scrieri vor fi piese teatrale, poezii și articoli în prosă. — *Biblioteca lui întregă* ș-a lăsat-o prin testament Academiei Române; dl George Sion, membru al Academiei, a făcut această comunicare învățatului corp. — *Statua lui Alecsandri.* Consiliul comunal al orașului Iași a luat inițiativa d'ă ridică în Iași o statuă lui Alecsandri; constituindu-se în comitet, consiliul a și subscris cu 10,000 lei. — *Bustul lui Alecsandri.* Dl Filip Marinescu, absolvent cu diplomă al școlii de Bele-Arte din București, a luat inițiativa pentru facerea unui bust al marelui nostru poet Vasile Alecsandri, bust care se va face ca de două ori mărimea naturală, executat cu bronz. Pentru acest scop dsa va pleca în curând în Paris spre a începe să-l modeleze. — *Alecsandri, viața și operele sale!* Sub acest titlu dl Ion Catina va ține la sfârșitul acestei luni o conferință literară la Ateneul din București. — *Totă diaristica francesă* consacra articole de elogii poetului nostru Vasile Alecsandri. Unele diare germane și din Austro-Ungaria publică biografia poetului nostru național.

Bustul lui Eminescu se va desvli la 9/21 septembrie, în orașul Botoșani. Bustul acesta, turnat în bronz la Paris, s'a făcut la inițiativa studenților universitari din București și Iași, cari tocmai în zilele aceste țin congresul lor anual în Botoșani. Pentru desvliere s'au făcut pregătiri din toate părțile, ba însuș guvernul a luat deciziunea ca dl Theodor Rosetti să asiste din partea ministerului instrucțiunii la aceea serbare. Un alt ministru, dl Al. Lahovary, carele a ținut frumosul discurs la înmormântarea lui Alecsandri, va asistă și dsa, ca fondator al »Timpului«, al cărui prim redactor eră Eminescu.

„Ovidiu“ al lui Alecsandri. Așit de sub tipar: în editura librăriei Socec & Comp., Vasile Alecsandri, »Ovidiu«, dramă în 5 acte și în versuri, formând volumul XI al operilor sale. Edițiune corectată și publicată sub privegherea autorului. Prețul unui exemplar lei noi 3.

Dl N. G. Radulescu-Niger a contractat cu un librar din București, pentru a-i edită scrierile sale apărute în diferite diare și reviste. Scrierile tinerului publicist vor cuprinde circa 12 volume. De toate genurile se vor cuprinde în scrierile dlui Radulescu: Poesii (erotice, satire, fabule, anecdote); Prosă (romane, nuvele, tipuri, descrieri etc.); Teatru (comedii, drame, localisări și traduceri); Polemică (diferitele articole de polemică apărute în diferite diare.)

Basrelieful universității din Iași. Cunoscutul sculptor, dl V. Hegel, care a lucrat statua lui Miron Costin, a terminat la Sinaia basrelieful universității din Iași. Acesta va fi modelat în ipsos peste câteva zile și apoi transportat la Paris spre a fi turnat în bronz. După aprecierile unor persoane competente în ale artei, opera dlui Hegel e un cap d'operă.

Un nou sculptor român. Dl Grigore Vasilescu din Craiova, care studiază de patru ani sculptura în academiă din Veneția, unde a reputat primele onoruri și cele mai mari distincțiuni, a devenit un artist în totă puterea cuvântului. Ziarul »La Gondola« de acolo publică un articol semnat de dl C. Enrico

Zanin, care trage următoarea concluziune: »Acest tiner artist, peste câțiva ani, va dovedi că este unul din acei artiști excepționali, a cărui imaginațiune, inteligență și talent vor face să fie proclamat maestru in arta pe care o cultivă cu atâta iubire.«

Teatru și muzică.

Știri teatrale și musicale. *Dna Teodorini* a entusiasmat publicul la Perugia in opera «Faust.» — *Dl Gabrielescu* s'a întors din America și acuma cântă 'n Italia.

In amintirea lui Alecsandri. *Dl V. A. Urechii* a scris o nouă piesă: »Alecsandri la Mircești«, comedie într'un act, cu care se va deschide stagiunea viitoare a Teatrului Național din București. — *Dl D. Olănescu* a scris o poemă de circumstanță in memoria lui Alecsandri; noua lucrare a dlui Olănescu va fi recitată tot in sêra primă a stagiunii de dna Romanescu, de dnii Manolescu, Nottara și alți artiști ai Teatrului.

Teatrul Național din București. Direcțiunea generală a teatrelor aduce din nou la cunoștința persoanelor cari doresc a luă parte la concursul deschis de direcțiunea generală a teatrelor pentru o piesă originală, că manuscrisele dlor urmază a fi depuse la cancelăria direcțiunii generale a teatrelor cel mai târziu in ziua de 15 septembrie 1890, dela care dată incolo ele nu se vor mai puté primi. — La direcțiunea Teatrului Național s'a depus pentru concurs încă o piesă intitulată »Primejdia«, comedie poporală in 4 acte. — Teatrul Național va deschide stagiunea cu repertoriul lui Alecsandri. Se vor jucă pe rând: Despot-vodă, Fântana Blandusiei și Ovidiu. — Direcțiunea, vădend succesul stagiunii trecute, in anul acesta vré să dea o mare strălucire reprezentațiilor pe scena românescă. Pe lângă ingrigirea și atențiunea ce s'a dat reprezentațiunilor, s'au făcut și insemnate reparațiuni Teatrului.

Reprezentățiunea teatrală in Mehala, pe care o anunțarăm și noi in nr. 34 al foi noastre, a reușit in totă privința bine. S'a jucat »Ruga dela Chiseteu«, comedie poporală într'un act cu cântece și joc de Iosif Vulcan. Diletanții, cari s'au recrutat din tinerimea română din Mehala, sub conducerea dlui Demetriu Roman preparand de cursul III, au surprins auditorul foarte numeros prin jocul lor isteț și plin de vervă. Mai cu samă au fost aplaudați dl Demetriu Roman și dșorele Cristina Rotariu, Elena Vlaicu, nev. Iuliana Tonci, dimpreună cu Nicolae Halcea; Pavel Petcu, Costa Marcu și Moise Gruin. După teatru urmă jocul. Meritul principal al succesului compete preotului Ioan Istin, carele a luat și inițiativa, indemnând tinerimea și poporul. Vinitul curat, in folosul bisericeii gr. or. de acolo, s'a urcat la 144 fl. Mulți au luat parte și din satele vecine.

Concertul Burada 'n Brașov. *Dl T. T. Burada*, profesor al conservatorului musical din Iași, va întreprinde o serie de concerte prin Ardeal și Ungaria. Dsa va incepe in Brașov, unde va da concertul seu astăzi la 8/20 septembrie, cu concursul dșorei Elena Popovici, absolventă a conservatorului de muzică din Paris. Din Brașov, dl Burada va merge la Sibiiu, Lugos, Caransebeș, apoi va continuă in Budapesta și alte orașe.

Piesă nouă. *Dl Ion Nenișescu* a terminat o nouă piesă in versuri, de astă-dată o comedie in trei acte: »Fetele lui Părvu.« Tinêrul publicist, scrie »Românul«, ridiculizéază in noua sa lucrare, intrunirile literare din salónele bucureșcene. — Pentru concursul dela Teatrul Național din București s'au mai presintat, după

»Românul« încă doue piese: »Dómna Kiajnă« și o altă piesă datorită dlui Ilie Ighel.

Despărțemêntul B.-Comloș al reuniunii invetătorilor rom. gr. or. din diecesa Aradului invită la concertul impreunat cu joc, care se va arangia la 8/20 septembrie a. c. in Comloșul-mare, in onórea préon. dn protopsesbiter Paul Miulescu. Corul vocal din Comloșul-mare va esecută cvartetele: 1, »Gemut-am secolic«, de I. Czegka. 2, »Creanga ruptă«, de I. Vidu. 3, »Hora Dobrogei«, cor miest de N. Popovici. 4, »Primăvéra«, de Porumbescu. 5, »Marșul cântăreților«, de Porumbescu.

»Nu șoin« e titlul unei polci noue, datorită talentatului artist Gheorghe A. Dinicu, absolvent al conservatorului de muzică și indestul de cunoscut in cercurile musicale din România prin multiplele-i compositii musicale. Polca »Nu șciu« se află de vëndare la magazinul de muzică al dlui Const. Gebauer in București.

Biserica și școlă.

Știri bisericeșoi și școlare. *Esc. Sa archiepiscopul și mitropolitul Miron Romanul* la inceputul lunei curente ș-a serbat aniversara a 62-a, cu care ocaziune consistoriul mitropolitan l'a binevenut, in frunte cu Pr. Ssa părintele episcop Nicolae Popea. — *Dl Titu Budu*, vicar in Marămureș, înștiințéază că tinerii români din comitatul numit, cari vreau să obțină vr'un stipendiu din fundațiunea Köszeghy, fost vicar român in Siget, să-și adreseze cererile la dsa. — *Dl Ioan Petricu*, ales protopresbiter gr. or. in Brașov, a fost întârit ca atare și de consistoriul din Sibiiu. — *Dșora Elena Sântion* a fost numită invetătore la noua școlă de fetețe din Blaș, al cărei personal didactic stă din 1 director, 5 profesori și 3 profesóre. — *In Sân-Nicolau-mare*, comitatul Torontal, românii de confesiunea gr. or. au zidit o școlă frumoasă, care s'a deschis di-lele trecute, cu care ocaziune părintele Aug. Hamsea ținu poporului un discurs ocașional. — *Florea Mercea* in C. Șimand, comitatul Arad, a dăruit bisericeii gr. or. de acolo doue prapure in valóre de 30 fl.

Parastas pentru Alecsandri. Afăm din »Tribuna«, că la inițiativa mai multor tineri din clasa inteligentă sibiiană, s'a ținut acolo duminică la 14 septembrie un parastas in biserica gr. or. din suburbiul Iosefin, pentru vecinica odihnă a reposatului principe al poesiei române Vasile Alecsandri, in presința unui public mare. A pontificat directorul seminarial părintele I. Hania, cu asistența părintelui I. Papiu protopresbiter, I. Ghibu profesor, P. Simțion paroc și dr. I. Crișan protodiacon și profesor seminarial. Corul seminarial, sub conduceeaa părintelui D. Cunțan, profesor seminarial, a esecutat cântările funebrale. Părintele Zaharie Boiu, asesor consistorial, a ținut cuvântarea funebrală. Cununile de pe catafale se vor trimite la Mircești.

O serbare invetătorească. Sêptemâna trecută mercuri s'a incheiat la Sibiiu cursul estraordinar pentru lucrul de mână, la care au luat parte 60 de invetători din archidiececa Sibiiu, ba unii și din Bucovina. Incheierea s'a făcut in seminarul Andreian, unde s'a ținut și cursul, sub presidiul dlui Zaharia Boiu, luând parte toți asesorii consistoriali, precum și alții din clasa inteligentă. In ajunul inchiderii s'a ținut o serată de adio, sub presidiul dlui Ioan Broju, care in cuvântul de deschidere a vorbit cu mult sentiment despre perderea indurată prin mórtea lui Alecsandri. In cursul seratei au urmat cântări corale și solo. In tre cântări s'au ținut toasturi, prin cari s'au discutat

cestiuni didactice. Dl N. Bârsan a vorbit despre caracterul jalnic al cântecelor noastre populare, emițând ideea că învățătorul are menirea să stăruască, pentru ca acel timbru jalnic să dispară. Dl I. Broju dezvoltă cauzele acelui caracter jalnic. Dl dr. Bologa pledă pentru conservarea acelui timbru caracteristic. Asemenea și I. Berescu. Mai vorbiră învățătorii I. Frațeș, I. Corcheș și alții mai cu seamă despre lucrul de mână.

Reuniunea districtuală din Arad a ținut adunarea sa constituitoare la 13/25 august în Arad. S'a ales președinte profesorul Teodor Ceantea, vicepreședinte inv. Dem. Roman, notari Nic. Ștef și Isr. Moldovan, cassar Petru Popovici, controlor I. Vancu, bibliotecar Mih. Oltean.

Ce e nou ?

Hymen. *Dl Aureliu Popovici*, absolvent de teologie în diecesa Caransebeș, s'a logodit cu dșora Silvia Boghia, fiica dlui Martin Boghia, învățător în Broșteni. — *Dl Alesandru Stoianovici*, locotenent în armata română, duminică la 9/21 septembrie se va cunună cu dșora Octavia Moroian, fiica dlui I. R. Moroian în Iași. — *Dl Ioan Priscu*, absolvent de teologie din archidieceasa Sibiiu, la 2/14 septembrie s'a cununat cu dșora Elena C. Panțu în Brașov-vechiu. — *Dl Ioan Bratu* și dșora Ana Milea la 8/20 septembrie se vor cunună în Tilișca.

Știri personale. *Pr. Ssa episcopul Nicolae Popea* s'a dus din Oradea-mare, unde s'a presintat Maj. Sale, în comuna sa natală Săcele, petrecând acolo trei zile, întâmpinat cu ovațiuni de către inteligența și poporul din părțile Brașovului. — *Generalul Vlădescu*, ministrul de război al României, carele a asistat la manevrele din Székelyhid, unde a fost foarte distins din partea monarcului, a fost decorat de Maj. Sa cu ordinul coronei de fer cl. I.

Procesul de presă al „Gazetei Transilvaniei.” Curia regescă din Budapesta mercuri a pertractat recursul de nulitate al dlor dr. Aurel Mureșan și Traian H. Pop, condamnați de către tribunalul cu jurați din Cluș, și l'a respins.

Știri militare. Iosif Magdu, preot gr. or. al archidiecesei Ardealului, e numit capelan militar cl. II. în rezervă. Căpitanul Ión Humița dela reg. 31 de inf. e concediat pe timp de șase luni. Căpitanul Ioan Poplecean dela batal. 28 de vânători e mutat la bat. 24 de vânători. Sublocotenentul în rezervă Dumitru Procopovici e mutat dela divisia 28 de baterie grea la divisia 24 de baterie grea. Sublocotenentul Vasilie Mărginean e mutat dela reg. 63 de inf. la reg. 83 de inf.

Podul peste Dunăre în România. Cetim în »Românul» că s'a început punerea pilei (piciorului) dela podul de peste Dunăre și în partea despre Fetești. Piciorul este de peste 50 metri, din cari 14 intră în pământ; lățimea lui în toate părțile e aproape de 12 metri. Modul cum se pun aceste picioare e vrednic d'a fi cunoscut de cetitorii noștri. Se ficsază două corabii mari peste care se face o punte. După aceea punte se lasă un tub în grosimea ceva mai mare decât a piciorului și printr'o presiune de aer împinge apa în toate părțile, astfel că atunci când ajunge la pământ nu mai e nici o picătură de apă. După ficsarea acelui tub, se pun scări și lucrătorii intră ca să lucreze. Un om înse nu poate sta în fundul apei decât 20 séu cel mult 30 minute. Când ese, el este frecat

puțin pe corp, îl lasă să se odihnească și să doarmă câteva timp și apoi éraš intră. Lucrătorul se plătește cu minutul. Stabilirea tubului odată făcută, inginerii Flachet și Heumann, represintanții întreprinzătorilor, au strins pe lucrători și le-au împărțit de băutură. După aceea s'a servit un banchet la care au luat parte inginerul de control al statului și mai mulți ingineri într'adins veniți din București.

Neorolôge. *Moise Pop*, paroc și viceprotopop on. în Borgo-Tiha, a murit la 8 septembrie în etate de 56 ani. — *Nicolae Pop*, preot gr. c. și viceprotopop on. în Șard, a reposat la 9 septembrie, în etate de 55 ani. — *Iulia Micu* n. Ioanovici, soția preotului gr. or. George Micu în Secușiu, a încetat din viață la 19/31 august, în etate de 24 ani.

Oglinda lunei.

Carmen Sylva între barđi. La 25 august (5 septembrie) Carmen Sylva a fost alesă bard de către barđii valoni de mistreli. Regina-poetă, petrecând tocmai la Eisteddford, reședința reuniunii barđilor, a exprimat viua sa mulțumire pentru această alegere și a asistat în ședința următoare a reuniunii, cetind drept respuns la adresa de bunăvenire o poezie compusă de dënșa în limba englesă. La 10 septembrie regina a vizitat pe lordul Mostyn în Mostyn-Hall, unde a fost primită de numitul și de câțiva barđi. Se dete un prând strălucit, la care harpistul reginei Victoria cântă pe harpă și se citiră poezii populare românești. Regina purtă costumul național românesc, care provocă admirațiunea tuturor. După ce barđii din Mostyn Hall îi fură recomandați, regina dișe: »Vreau să ve recitez, domnilor, câteva poezii populare din patria mea, pe care vi-le voi traduce apoi în englezește.» Traducerea poeziilor populare românești fu atât de măestră, încât frumuseța originalului nu suferi nimic. La isprăvirea primei poezii, o furtună de aplause isbucni în sală, dar regina dișe cu un zimbet: »O, e de prisos, șciu, că cântecele populare din țera mea plac ori-și-cui le aude.» Apoi mai urmară două cântece populare acompaniate pe ghitară de harpist. Pecând unul din barđi recită o poezie volonă, regina dișe: »Aș voi să am traducerea engleză a poeziei.» Toți barđii îi dădură fiecare câte o traducere a poeziilor, pe care le recitau. Lordul Morien povesti o legendă valonă despre diferitele metamorfoze ale unei deite urmărită de un adversar misterios. Regina mai cântă atunci două cântece scoțiane, însoțită fiind pe harfă de Mr. John Tomas.

Episcopat român în Macedonia. Diarele din România stăruesc pentru înființarea unui episcopat român în Macedonia. Precum se șcie, acolo sânt foarte mulți români și au școlele lor naționale; este dar just să aibă și ei un episcop, după cum li s'a dat și bulgarilor deodată trei.

Călinđarul săptămânei.

Diua sept.	Călinđarul vechiu	Calind. nou	Sorele
Dumin. in. de inălț. Crucii	Ev. dela Ioan c. 3 gl. 7, a inv. 5.	res. ap.	
Duminică	9 PP. Ioachim și Ana	21 Mateiu	5 46 5 59
Luni	10 Mart. Monodora	22 Maurice	5 47 5 57
Marți	11 Cuv. Teodora	23 Tecla	5 48 5 51
Mercuri	12 Mart. Antonom	24 Gerhard	5 51 5 53
Joi	13 Mart. Corneliu	25 Cleofas	5 52 5 51
Vineri	14 (†) Inălț. St. Crucii	26 Ciprian	5 53 5 45
Sâmbătă	15 Mart. Nichita	27 Waldemar	5 55 5 47